

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 9 febr. 1932 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om allmän folkomröstning i avrustningsfrågan.

I en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 217, har herr *Lindhagen* hemställt, »att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t äska framläggande jämlikt 49 § 2 mom. regeringsformen vid denna eller senast nästa riksdag av ett lagförslag om att allmän folkomröstning i avrustningsfrågan skall anställas — exempelvis mellan meningar för bibehållandet av en stark härordning efter svenska förhållanden, för en starkt nedskuren härordning eller för en fullständig separat avrustning med bibehållande allenast av en ordningsmakt».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt § 49 mom. 2 regeringsformen må konung och riksdag genom samfällt stiftad lag förordna, att allmän folkomröstning skall anställas i ett ärende, när, med hänsyn till dettas särskilda vikt och beskaffenhet, prövas nödigt att före dess grundlagsmässiga avgörande inhämta folkets mening. Denna i grundlag reglerade form av folkomröstning bör, såsom folkomröstningskommittén på sin tid anført, endast förekomma i ärenden av viss beskaffenhet, vilka föreligga i sådant skick, att de röstberättigade hava möjlighet att bilda sig en klar uppfattning i ämnet såsom grund för sin röstning. Grundläggande förutsättningar kunna emellertid för närvarande icke anses föreligga att anställa allmän folkomröstning i avrustningsfrågan och detta redan med hänsyn därtill, att 1930 års försvarskommission ännu icke slutfört den allsidiga utredning angående vårt lands försvarsväsen, som enligt direktiven skall verkställas av kommissionen. Utskottet anser sig sålunda icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 februari 1932.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar *Reuterskiöld, Sävström, Strömberg, David Bergström*, greve *Spens, G. W. Hansson, Sundberg, Vennerström, Mellén, Valfrid Eriksson, Åkerberg, Gustafson* i Kasenberg, *Jansson* i Edsbäcken, *Persson* i Trången, *Karlsson* i Vadstena*, *Holmström, Fast* och *Petersson* i Broaryd.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande:

av herr *Reuterskiöld*, som anförde:

Utskottet har ansett sig kunna mottaga förevarande motion, till synes bl. a. därför, att den uppenbarligen icke kunde, i allt fall för det närvarande, föranleda någon åtgärd. Men även om detta opportunitetsskäl skulle kunna ur praktisk synpunkt godtagas, skapas därigenom ett precedensfall, som blir betänkligt, därest frågan skulle återkomma under förhållanden, som möjligen medförde ett tillstyrkande. Det är nämligen otvivelaktigt, att det ämne, som eventuellt skulle här underställas folkomröstning, är ett sådant, som uppenbarligen hör under lagutskott och därför också måste medföra, att den därpå riktade folkomröstningsfrågan enligt RO § 38 bör av lagutskott behandlas. Enligt RF § 80 skall grunden för ordnandet av krigsmakten, sedan indelningsverket upphävts, genom särskild lag fastställas, d. v. s. hela frågan om försvarsväsendet beror av värnpliktslagen och varje som helst reglering av rustningar och försvar blir därför i och för sig med nödvändighet ytterst en lagfråga. Under sådana förhållanden är det konstitutionellt felaktigt, att annat utskott än lagutskott behandlar motioner av sådan innebörd som den nu föreliggande. En riktig remiss hade säkerligen kommit att ske, därest, såsom i princip även förordats av kommitterade för utarbetande av förslag till vissa ändringar i riksdagens arbetsformer, talmännen före remissen samrått med presidierna i de utskott, vilka kunde ifrågasättas såsom behöriga, då dessa presidier, med den mångskiftande utveckling av riksdagsärendena som ägt och äger rum, säkerligen bäst kunna lämna de nödiga och vägledande upplysningar i sak, vilka äro oundgängliga om man, såsom sig bör, vill undvika en eljest alltmera stel och formalistisk praxis, som förr eller senare måste övergivas.